

Kommissionens arbetsprogram för 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet gav den 11 november 2015 finansutskottet möjlighet att yttra sig över Kommissionens arbetsprogram 2016 (KOM(2015) 610).

Finansutskottet tar i yttrandet upp några av de förslag i arbetsprogrammet som rör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kort om arbetsprogrammet

Den nuvarande kommissionen tillträdde i november 2014 och antog kort därefter sitt arbetsprogram för 2015. Det nya arbetsprogrammet för 2016 som nu antagits är i stor utsträckning en fortsättning på det förra. Kommissionen framhåller att den även under 2016 kommer att fokusera på sysselsättnings- och tillväxtfrågor, i enlighet med de tio prioriteringar som kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker presenterade i sin kandidatur till ordförandeposten 2014.

De tio prioriteringsområdena är

- en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar,
- en sammankopplad digital inre marknad,
- en motståndskraftig energiunion och en framåtblickande klimatpolitik,
- en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas,
- en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union,
- ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA,
- ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende,
- mot en ny migrationspolitik,
- en starkare global aktör,
- en union i demokratisk förändring.

Till arbetsprogrammet har kommissionen bifogat en förteckning över de initiativ som den planerar att lägga fram under 2016 inom de prioriterade områdena (programmets bil. 1). Kommissionen anger att den har prioriterat lagändringar som – om de antas snabbt – kommer att få direkt inverkan på sysselsättning, tillväxt, miljö, socialt välbefinnande, säkerhet och internationell samverkan.

Kommissionen kommer även att se över centrala delar av existerande lagstiftning för att bedöma dess ändamålsenlighet och faktiska genomslag, s.k. Refitåtgärder. Den lagstiftning som kommer att bli föremål för en sådan översyn listas i programmens bilaga 2.

Kommissionen väljer också att framhålla ett antal redan presenterade förslag som den menar bör kunna antas snabbt av parlamentet och rådet (bil. 3), tidigare förslag som inte har lyckats samla nödvändigt stöd och därför ska dras tillbaka (bil. 4) och existerande lagstiftning som ska upphävas för att den inte längre anses relevant (bil. 5). Som kompletterande information listas också den nya EU-lagstiftning som ska börja tillämpas under 2016 (bil. 6).

I de sex bilagorna finns sammantaget 23 nya initiativ, 27 förslag som ingår i Refitåtgärder, 17 prioriterade förslag under behandling, 20 förslag som kommer att dras tillbaka eller modifieras, 28 planerade upphävanden och 68 lagförslag som träder i kraft 2016.

Prioriteringar under 2016 på finansutskottets område

För finansutskottet är följande prioriteringsområden av särskilt intresse

- en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar,
- en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en starkt industribas,
- en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union,
- en union i demokratisk förändring.

Nedan sammanfattas de förslag inom finansutskottets beredningsområde som kommissionen aviserar inom ramen för dessa prioriteringar.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionen vill prioritera åtgärder som får människor tillbaka i arbete. Initiativ för unga arbetslösa och utbildningsinsatser kommer att prioriteras särskilt. Även arbetslivsbalansen i arbetande familjer och möjligheterna att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande uppmärksammas. Kommissionen vill också minska hindren för tillväxt i europeiska företag genom stabila finansieringsmöjligheter, ett förbättrat företagsklimat och en modern infrastruktur. Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) ska användas för investeringar som gynnar ekonomin och forskningen i Europa. Medel har avsatts för genomförandet av Sysselsättningsinitiativet för unga, och den nya kompetensagendan för livslångt lärande lyfts fram. Dessa prioriteringar kommer att vara vägledande vid halvtidsutvärderingen av den fleråriga budgetramen 2014–2020.

Förslag

Halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen 2014–2020 kommer att inriktas på att tydligare styra finansieringen till de prioriteringar som EU står inför. I översynen kommer man också att undersöka möjligheterna att ytterligare inrikta EU-budgeten mot resultat och förenklingar av gällande regler (Refit), t.ex. för de europeiska struktur- och investeringsfonderna och den gemensamma jordbrukspolitiken, samt utrymmet för ytterligare förenkling av finansieringen genom Horisont 2020 (ramprogrammet för forskning och innovation).

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Den inre marknaden är enligt kommissionen en av EU:s största tillgångar, och dess potential måste tas till vara för att stärka EU:s konkurrenskraft och skapa sysselsättning.

Strategin för den inre marknaden för varor och tjänster som presenterades i oktober 2015 ska bygga på dessa styrkor och anpassa den inre marknaden till ändrade ekonomiska förhållanden.

Kommissionen ska under de kommande åren föreslå praktiska åtgärder som hjälper nystartade, små och medelstora företag att växa, främjar innovation, öppnar för investeringar och stärker konsumenterna.

Att genomföra kapitalmarknadsunionen är ett prioriterat arbete för kommissionen. En inre marknad för kapital, finansiering och sparande kan spela en viktig roll för att öka investeringarna och hjälpa företag att växa.

Kommissionen anser att det är viktigt att förslaget om värdepapperisering (KOM(2015) 472) kan godkännas snabbt. Prospektsdirektivet (KOM (2015) 583) ska revideras för att förenkla för små och medelstora företag. Ytterligare åtgärder kommer att föreslås för att stödja användandet av riskkapitalfonder och utöka möjligheterna till alternativ finansiering.

Förslag

Uppföljningen av strategin för den inre marknaden inriktas bl.a. på

- lagstiftningsinitiativ till stöd för en ny metod i fråga om misslyckade företagssatsningar och insolvens,
- lagstiftningsinitiativ som ska underlätta tillhandahållande av tjänster över gränserna,
- standardiseringsåtgärder, inklusive standarder för tjänster,
- förslag till verktyg för marknadsinformation och ett bättre anmälningsförfarande enligt tjänstedirektivet,
- en handlingsplan för ökad kunskap om principerna för ömsesidigt erkännande av varor.

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen vill färdigställa Ekonomiska och monetära unionen (EMU) och har lagt fram förslag för det första steget enligt planen i de fem ordförandenas rapport. Kommissionen kommer att presentera en vitbok om de mer långtgående förslagen i steg två under våren 2017. Under 2015 har planerna för en europeisk bankinsättningsgaranti presenterats. Åtgärderna ska ge ett mer motståndskraftigt och framgångsrikt EMU.

En förnyad ansats för den europeiska planeringsterminen har föreslagits med ökat fokus på euroområdet. Ökad vikt ska också läggas vid sysselsättningsfrågor och sociala frågor inom termen.

Kommissionen avser också att utveckla en europeisk pelare för sociala rättigheter. Riktmärken ska fastställas för att nå en uppåtgående konvergens i arbetsmarknadsfrågor, kompetensfrågor och sociala frågor, i synnerhet inom euroområdet.

Nationella konkurrenskraftsnämnder och en rådgivande europeisk finanspolitisk nämnd ska förbättra den ekonomiska styrningen. Kommissionen vill också ha en gemensam representation för eurozonen inom internationella organisationer som t.ex. Internationella valutafonden.

Förslag

Efter de fem ordförandenas rapport kommer förslag på åtgärder i riktning mot ett europeiskt bankinsättningsgarantisystem på grundval av en återförsäkringsmekanism. Ytterligare åtgärder för att fullborda bankunionen kommer att anges i ett meddelande från kommissionen.

En union i demokratisk förändring

Kommissionens ambition är att vara så öppen som möjligt med sitt arbete och att samarbeta med de andra EU-institutionerna för att stärka ansvarsutkrävandet och insynen i EU:s verksamhet. Kommissionen har infört nya regler för att skapa öppenhet kring kommissionsledamöternas kontakter med intressegrupper och egenföretagare (KOM(2014) 9051). Under 2016 ska kommissionen lägga fram ett förslag till avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister, så att alla EU-institutioner blir öppna med vilka som påverkar beslutsprocessen.

Kommissionen har ökat sin dialog med de nationella parlamenten, och under 2016 ska ytterligare steg tas för att garantera parlamenten en stark röst i europeiskt beslutsfattande. Medborgardialogerna ska byggas ut för att ge kommissionen möjlighet att lyssna direkt till medborgarna och besvara deras frågor.

Förslag

Förslaget till interinstitutionellt avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister syftar till att stärka öppenheten och ansvarsutkrävandet genom att öppenhetsregistret blir obligatoriskt för alla intressegrupper som försöker påverka det politiska beslutsfattandet vid någon av de tre EU-institutionerna.

Regeringens faktapromemoria

Regeringen är positiv till att kommissionen årligen tar fram ett arbetsprogram och att rådet involveras på ett tydligare sätt och i ett tidigare skede. Det underlättar medlemsstaternas planering av EU-arbetet och bidrar till öppenhet kring EU:s lagstiftningsprocess.

Regeringen anser att flera av de prioriterade områdena är centrala och välkomnar att programmet innehåller ambitiösa förslag för att möta de utmaningar som EU och dess medlemsländer står inför. Det handlar bl.a. om åtgärder för tillväxt och jobbskapande, EU:s flykting- och migrationspolitik samt åtgärder för en väl fungerande inre marknad som till fullo drar nytta av digitaliseringens möjligheter.

Regeringen framhåller dock att varje enskilt initiativ som presenteras måste bedömas och beredas på sina egna meriter. Regeringen skriver att man kommer att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är allmänt positivt till kommissionens arbetsprogram. Liksom regeringen anser utskottet att de årliga programmen underlättar planering av EU-arbetet och ger ökad öppenhet kring EU:s lagstiftningsprocess. Utskottet välkomnar också programmets inriktning med fokus på åtgärder för att underlätta unionens ekonomiska återhämtning. Den europeiska ekonomin har både utbuds- och efterfrågeproblem som på olika sätt måste hanteras för att stimulera tillväxten.

Nedan kommenterar utskottet några av de specifika initiativ som ligger inom utskottets beredningsområde.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionen framhåller att man under genomförandet av halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen och förberedelserna av budgetramen för åren efter 2020 kommer att fokusera på att maximera EU-budgetens effekt på sysselsättning, tillväxt och investeringar. Det är en inriktning som utskottet välkomnar. Utskottet vill dock i detta sammanhang, liksom utskottet gjort vid flera tidigare tillfällen, framhålla betydelsen av en restriktiv och ansvarsfull linje i hanteringen av EU:s budget och finansieringen av olika verksamheter. Det är viktigt att EU bedriver en återhållsam och ansvarsfull budgetpolitik och att alla förslag till initiativ ryms inom beslutade budgetramar.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Kommissionen anger i arbetsprogrammet att man bl.a. tänker presentera förslag för ökad transparens och harmonisering på den inre marknaden. Även om informationen om förslagens närmare inriktning och utformning i dagsläget är knapphändig är utskottets allmänna uppfattning att alla initiativ som ökar transparensen och harmoniseringen kan stärka den inre marknaden. Utskottet anser att det är viktigt att framöver noga bevaka den inre marknadens utveckling.

Det är därför angeläget att de förslag som presenteras är enkla och transparenta och inte bidrar till att försvaga den finansiella stabiliteten eller investerar- och konsumentskyddet. I arbetet med att fördjupa den inre marknaden är det mycket viktigt att den nationella suveräniteten värnas, särskilt på skatteområdet. I sammanhanget vill utskottet också framhålla vikten av att redan aviserade och beslutade strukturreformer genomförs för att stärka konkurrenskraften i den europeiska ekonomin.

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Utskottet har under drygt fem års tid behandlat ett antal ärenden som på olika sätt syftat till förstärkningar av EMU. Utskottet har återkommande välkomnat ett starkt finanspolitiskt ramverk på EU-nivå och uttryckt förståelse för euroländernas behov av att ytterligare fördjupa samarbetet sig emellan för att säkerställa en väl fungerande valutaunion. Samtidigt har utskottet framhållit vissa rågångar. Det har bl.a. gällt att riksdagens finansmakt inte får urholkas, att EU måste hållas samman och att respekten för medlemsstaternas befogenhet över skatter, arbetsmarknads- och socialpolitik upprätthålls. Utskottet har också påpekat att olika instrument för riskdelning till sin natur kan ha en negativ påverkan på medlemsstaternas incitament att föra en ansvarsfull politik.

Utskottet konstaterar att dessa uttalanden fortfarande är relevanta. Utskottet har tidigare (bet. 2012/13:FiU29) i samband med granskningen av kommissionens meddelande om en plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union pekat på risken för en betydande centralisering av den ekonomiska politiken i EU. Utskottet anser att utgångspunkten vid eventuella ytterligare förstärkningar av den ekonomiska samordningen bör vara att medlemsstaternas befogenheter när det gäller budget, skatter, arbetsmarknads- och socialpolitik inte försvagas. Det är viktigt att medlemsstaternas nationella befogenheter värnas.

En union i demokratisk förändring

Utskottet välkomnar kommissionens ambition att vara så öppen som möjligt och dess arbete med att stärka ansvarsutkrävandet och insynen i EU:s verksamhet och lagstiftningsprocess. Öppenhet, insyn och möjliggörande till ansvarsutkrävande är grunden för en stabil och effektiv förvaltning, och inom EU-samarbetet är dessa frågor av största vikt. Betydelsen av att säkerställa unionens demokratiska förankring kan inte överdrivas.

Enligt utskottet är ett tydligt nationellt ägarskap över den förda politiken inom EU:s ramar en central förutsättning. Det är på nationell nivå som vägvalen i den ekonomiska politiken slutligen ska göras och genomföras under effektivt parlamentariskt deltagande och verkligt ansvarsutkrävande. Utskottet anser att kommissionens ambition att stärka sina kontakter med Europaparlamentet och de nationella parlamenten är lovvärd som komplement till processerna på nationell nivå.

Stockholm den 19 januari 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Jörgen Hellman (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingela Nylund Watz (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (L), Ulla Andersson (V), Niklas Karlsson (S), Börje Vestlund (S) och Aron Modig (KD).